

Sygn. akt III U 172/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 maja 2019r. w Suwałkach

sprawy **M. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

w związku z odwołaniem M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 22 listopada 2018 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że M. S. nie pobrał nienależnych świadczeń i w związku z tym nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1.05.2018r. do 30.09.2018r. w kwocie 5149 (pięć tysięcy sto czterdzieści dziewięć) złotych i odsetek za okres od 26.05.2018r. do dnia wydania decyzji, tj. do 22.11.2018r. w kwocie 117,71 (sto siedemnaście i siedemdziesiąt jeden) złotych.

Sygn. akt III U 172/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B. decyzją z 22.11.2018r. obowiązał M. S. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. w kwocie 5.149zł i odsetek za okres od 26.05.2018r. do dnia wydania decyzji, czyli do 22.11.2018r. w kwocie 117,71zł.

W uzasadnieniu wskazał jedynie, że w okresie od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. M. S. pobrał nienależnie świadczenia z tytułu renty rodzinnej w łącznej kwocie 5.266,71zł z powodu zbyt późnego powiadomienia Zakładu o zmianach w uprawnieniach do świadczenia.

Odwołanie od tej decyzji złożył M. S., domagając jej zmiany o ustalenia, że nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. Argumentował, iż po osiągnięciu pełnoletności oraz ukończeniu szkoły średniej wraz z pozytywnymi wynikami egzaminu dojrzałości jego celem była dalsza edukacja

i kształcenie się. Od października 2016r. od ukończenia szkoły średniej, do 31.08.2018r. nieprzerwanie kontynuował edukację w:

- (...) - Roczny kurs z zakresu grafiki i animacji 3D w W. który odbywał się w okresie od 01.10.2016r. do 09.07.2017r.
- Policealnej Szkole (...) na kierunku technik-informatyk, który rozpoczął się 01.10.2017r. i zakończył się niepowodzeniem i skreśleniem z listy słuchaczy z dniem 01.03.2018r.
- Policealnej Szkole (...) na kierunku technik-administracji który rozpoczął się 06.03.2018r. i zakończył się niepowodzeniem oraz skreśleniem z listy słuchaczy z dniem 31.08.2018

W okresie też od marca do końca czerwca 2018r. podjął się terapii w gabinecie psychologicznym i korzystał z porad psychologa klinicznego. W tym okresie przechodził bowiem kryzys emocjonalny związany z brakiem adaptacji wynikającej z niepowodzeń związanych z edukacją oraz kształceniem w Policealnej Szkole (...) na kierunku technik-informatyk. W dniu 27.07.2018r. został jednak przyjęty na Wydział Informatyki (...) na kierunek informatyka, a z dniem 01.10.2018r. rozpoczął semestr zimowy, o czym został poinformowany organ rentowy w terminie możliwym do realizacji. Z tych względów decyzja organu rentowego jest błędna, gdyż nigdy nie pobierał bezpodstawnie renty rodzinnej, gdyż miał do niej pełne prawo, ze szczególnym uwzględnieniem okresu od 01.05.2018r. do 30.09.2018r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, że zgodnie z art. 138 ust. 1-4 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1270 ze zm.):

Ustęp 1 Osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Ustęp 2 Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Ustęp 3. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Ustęp 4. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Natomiast skarżoną decyzją zobowiązano M. S. do zwrotu renty rodzinnej za okres od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. w związku z powyższym przepisem i w związku z art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art. 84 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 300 ze zm.), ponieważ w spornym okresie nie kontynuował nauki w Policealnej szkole (...).

Wskazał również, iż z zaświadczenia z Policealnej Szkoły (...) z dnia 02.11.2018r. wynika, że odwołujący się od 06.03.2018r. był słuchaczem na kierunku technik administracji. Wymaganą frekwencję uzyskał w miesiącu marcu i kwietniu 2018r. O fakcie zaś niekontynuowania nauki nie poinformował organu rentowego. Dopiero pismem z dnia 23.10.2018r. powiadomił Zakład, iż od 01.10.2018r. jest studentem Politechniki (...) na Wydziale Informatyki.

Dodatkowo zaznaczył, że odwołujący się w decyzjach ustalających prawo do renty rodzinnej w pouczeniu w punkcie VIII był informowany o konieczności powiadomienia organu rentowego o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły i nadesłania zaświadczenia o kontynuowaniu nauki.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Poczynione w sprawie ustalenia wskazują bowiem jednoznacznie, że odwołujący się w spornym okresie tj. od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. podejmował działania związane z kontynuowaniem nauki, jednak w okresie od marca do czerwca 2018r. z uwagi na zły stan psychiczny nie realizował w pełni obowiązków ucznia. O nienależnym świadczeniu można byłoby mówić, gdyby odwołujący się nie podjął nauki i jej nie kontynuował. Podjęcie i kontynuacja nauki jest bowiem podstawowym warunkiem przyznania prawa do renty rodzinnej pełnoletniemu dziecku osoby zmarłej. Zgodnie bowiem z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1270) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Odnosząc się do przedmiotu sporu zasadnym jest na wstępie przywołanie treści art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zwanej dalej ustawą emerytalną, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Z mocy art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu tego przepisu uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczenia, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Nie ulega wątpliwości, że treść tego przepisu była przytaczana w decyzjach rentowych adresowanych do odwołującego się, z którymi odwołujący winien zapoznać się. Nie ulega też wątpliwości, iż na przestrzeni lat odwołujący się osobiście wykazywał okoliczności, które uprawniały go do renty rodzinnej (kontynuowanie nauki). Przedkładał w tym zakresie stosowne świadectwa i zaświadczenia etc. Natomiast w sprawie niniejszej, po dokonaniu ustaleń związanych z podjęciem przez niego nauki w Policealnej Szkole (...), wynika, że odwołujący się w spornym okresie był uprawniony do renty rodzinnej i pobrane świadczenie nie było świadczeniem nienależnym. Na etapie postępowania sądowego odwołujący się wyjaśnił w sposób niebudzący wątpliwości, iż jego faktyczne absencje i generalne zmniejszenie aktywności w uczestniczeniu w zajęciach, było związane z krótkim ale poważnym dla tak młodego człowieka epizodem związanym z zaburzeniami adaptacyjnymi. W okresie od marca do czerwca 2018r. intensywnie uczestniczył w terapii psychologicznej w Gabinetie Psychologicznym H. A. w S.. Zeznająca w sprawie w charakterze świadka matka odwołującego się – H. S. potwierdziła, że w tym okresie miało u odwołującego się miejsce szczególne nagromadzenie problemów, z którymi nie potrafił sobie poradzić. Wiązały się one również z jego niepowodzeniami w szkole. W efekcie podjął on terapię psychologiczną, która przyniosła pozytywne efekty. W spornym okresie tj. od 01.05.2018r. do 31.08.2018r. odwołujący się był słuchaczem w Policealnej Szkole(...)na kierunku technik administracji. Z pozyskanych informacji wynika, że jego frekwencja jako słuchacza wyniosła w maju 2018r. 41,6% natomiast w czerwcu 2018r. nie był obecny na żadnych zajęciach. Wymaganą frekwencję uzyskał tylko w marcu i kwietniu 2018r. Z listy słuchaczy został skreślony z dniem 31.08.2018r. Odwołujący się jednak w dniu 27.07.2018r. na skutek złożonych dokumentów w dniu 16.07.2018r. został przyjęty na stacjonarne studia na Politechnice B., ale – jak wynika z informacji Politechniki - dopiero od 1 października 2018r. mógł otrzymać stosowane zaświadczenie z uczelni o posiadaniu statusu studenta.

Nadal jest studentem tej uczelni i zaliczył – jak zeznał - egzaminy sesji zimowej w pierwszym terminie. Sąd zeznaniom tym dał wiarę, gdyż trudno przypuszczać, aby tak nie było, kiedy decyduje się wynik jego niniejszej sprawy.

W związku z powyższymi ustaleniami należy przyjąć, że odwołujący kontynuował naukę w spornym okresie w szkole Policealnej (...), mimo, że wystąpiło znaczenie obniżenie jego frekwencji na zajęciach. Sąd przyjął bowiem, że te absencje nie były wynikiem jego złej woli i nie z jego winy doszło do takiej sytuacji. Absencje były bezpośrednio związane z okresowym pogorszeniem jego stanu psychicznego, który wymagał terapii. Jednoznacznie wynika to z zaświadczenia z dnia 11.12.2018r. i pismo z dnia 13.03.2019r. psychologa klinicznego H. A.. O niekontynuowaniu nauki można bowiem mówić gdy ktoś nie wypełnia podstawowych obowiązków w postaci uczestnictwa w zajęciach, przy czym nie podaje żadnego usprawiedliwienia (wy tłumaczenia) tejże nieobecności. Odwołujący się tymczasem odbywał terapię i po terapii zmobilizował się do tego stopnia, że postarał się aby dostać na uczelnię wyższą i na niej faktycznie studiować. Miał zatem zamiar kontynuowania nauki cały czas i w zasadzie jeden miesiąc braku frekwencji w Szkole (...) (w maju miał prawie 50%) nie mógł decydować o tym, że zaprzestał pobierania nauki w szkole. Jeszcze przecież w lipcu 2018 po skompletowaniu dokumentów złożył je na uczelni w celu kontynuowania nauki. Tym samym spełnił wszystkie warunki konieczne do pobierania renty rodzinnej, a zatem świadczenie to w okresie od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. nie było świadczeniem nienależnie pobranym.

W opisanym bowiem przypadku względy słuszności winne powodować bardziej formalne podejście do bycia wpisanym na listę uczniów, jako nauki w szkole. Tylko wszakże w sytuacji kilkumiesięcznej i stałej nieobecności na zajęciach w szkole, bez żadnego tego usprawiedliwienia, można uznać za brak kontynuacji nauki. Jeżeli natomiast ktoś po miesięcznej właściwie nieobecności w szkole policealnej, kiedy uczestniczy w terapii psychologicznej, podejmuje takie działania, że dostaje się aż na studia i zalicza całą pierwszą sesję, to cały czas kontynuuje naukę. Okres przerwy wakacyjnej nie może stać temu na przeszkodzie. Takie stanowisko w tym względzie wydaje się też wynikać z uzasadnienia wyroku Sadu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 07.03.2018r. sygn. III AUa 66/18. W uzasadnieniu tego wyroku czytamy: „Bardziej liberalnie należy podejść do nieobecności kiedy ubezpieczona nie uczestniczyła w zajęciach przez okresy miesięczne, a później przez kilka miesięcy w tych zajęciach uczestniczyła. Eliminacja takich okresów, jako okresów nauczania wymagałaby ustalenia, czy te nieobecności były usprawiedliwione.”.

W związku z powyższym Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że M. S. nie pobrał nienależnych świadczeń i w związku z tym nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.05.2018r. do 30.09.2018r. w kwocie 5.149zł i odsetek za okres od 26.05.2018r. do dnia wydania decyzji tj. do 22.11.2018r. w kwocie 117,71zł.

PW/mt